

Karlstads universitet,
Universitetsstyrelsen

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Sofia Almqvist
08-563 085 64
sofia.almqvist@hsv.se
BESLUT

2012-03-27
Reg.nr 31-3654-11

Studentinflytande i samband med rekrytering av ny rektor till Karlstads universitet

Högskoleverket är kritiskt till hur beredningen av rektorsärendet gått till.

Anmälan

Studentkåren vid Karlstads universitet har i en anmälan till Högskoleverket framfört att de anser att studentinflytandet åsidosatts under processen med att rekrytera en ny rektor till Karlstads universitet. Studentkåren anför bl.a. följande. Studentkåren är starkt kritisk till den process som lett fram till att endast en rektorskandidat kunde presenteras inför hörandegrupperna (för hörande av lärare, övrig personal och studenter) och universitetsstyrelsen. Den 16 februari 2011 meddelade den tidigare rektorn att hon skulle lämna universitetet. I samband med detta utsåg universitetsstyrelsen genom ett per capsulam-beslut en rekryteringsgrupp, i vilken bl.a. en student ingick. Rekryteringsgruppens uppdrag var att bereda rektorsrekryteringen så att styrelsen den 28 september 2011 skulle kunna fatta beslut om ett förslag som skulle lämnas till regeringen.

Till rekryteringsgruppens hjälp upphandlades rekryteringstjänster av Mercuri Urval AB. Efter ett möte mellan rekryteringsgruppen och Mercuri Urval AB togs en kravprofil fram som skulle vara grunden i rekryteringsarbetet. Kravprofilen fastslogs av universitetsstyrelsen den 5 april 2011. Vid samma styrelsemöte beslutades också att ett extra styrelsemöte skulle äga rum den 15 augusti 2011, då styrelsen skulle besluta om en rektorskandidat. I planerna ingick också att rekryteringsgruppen skulle ha ett avstämningsmöte den 25 maj 2011 då ansökningsförfarandet var över. Vid detta möte skulle rekryteringsgruppen fatta beslut om kandidater som skulle gå vidare till hörandegrupper den 13 juni 2011.

En intervjugrupp utsågs av rekryteringsgruppen. Den bestod av rekryteringsgruppens ordförande, en lärarrepresentant och Mercuri Urval AB. Intervjugruppens uppgift var enbart att intervjua kandidater och sedan återrapporera till rekryteringsgruppen. Efter styrelsemötet den 5 april 2011 har dock enbart sporadisk information lämnats till rekryteringsgruppen.

I slutet av maj 2011 tog processen fart igen, men detta utan varken insyn eller beslut från rekryteringsgruppen. Den 19 maj 2011 skickades ett mejl till rekryteringsgruppen med ett förslag till ny mötestid den 1 juni 2011 som skulle ersätta mötet den 25 maj 2011. Ingen motivering lämnades till varför mötet skulle flyttas. Senare samma dag meddelades att nytt förslag till mötesdag var den 13 juni 2011. Samma dag frågade studentkåren den ansvariga handläggaren hur processen framöver skulle se ut, eftersom tidschemat inte längre var realistiskt. Svaret var att hörandegruppen troligtvis skulle flyttas. Den 23 maj 2011 skickades e-postmeddelanden till representanter i hörandegrupperna, om att hörandet som var planerat till den 13 juni 2011 skulle flyttas, troligtvis till augusti. Den informationen skickades dock inte till rekryteringsgruppen, som vid detta datum ännu inte mottagit någon information om hur processen skulle se ut. Den 26 maj 2011 skickades ett e-postmeddelande till hörandegrupperna, där det förklarades att hörandet hade flyttats till den 14 juni 2011, då det fanns en kandidat. Ingen information sändes dock till rekryteringsgruppen, som var ovetande om att hörandegrupperna ställts in och sedan kallats på nytt. Samma dag skickade studentkårens och personalorganisationernas representanter ett e-postmeddelande till ordföranden i rekryteringsgruppen, med kopia till rekryteringsgruppen. I meddelandet beskrevs deras syn på processen och de framförde att beslutet hade fattats utan någon insyn för studenter och personalorganisationer. De krävde också att styrelsen skulle meddelas, då bland annat studentinflytandet åsidosatts. Detta var den första informationen som nådde rekryteringsgruppen angående processens status. Samma dag skickade rekryteringsgruppens ordförande ett e-postmeddelande till rekryteringsgruppen och talade om att en kandidat valts ut för att träffa hörandegrupperna och att detta skulle ske den 14 juni 2011. Meddelandet beskrev också hur processen skulle gå till och att rekryteringsgruppens representanter i intervjugruppen och Mercuri Urval AB valt att gå vidare med en kandidat. Det e-postmeddelande som studentkåren och personalorganisationen skickat samma dag kommenterades inte.

Den 7 juni 2011 skickades ett e-postmeddelande till rekryteringsgruppen med en presentation av kandidaten inklusive ett CV och brev. Dagen därpå skickades ett

likadant e-postmeddelande till hörandegrupperna. Den 11 juni 2011 skickades en rapport från Mercuri Urval AB om kandidaten till rekryteringsgruppen. Den innehöll en djupare analys utifrån universitetets krav i kravprofilen. Någon information rörande kandidatens referenser lämnades dock inte. Den 13 juni 2011 sammanträdde och träffade rekryteringsgruppen kandidaten. Det skedde tre timmar innan styrelsen träffade kandidaten och ett dygn före hörandegruppernas möten.

Ett antal beslut, från att ställa in hörandegrupper till att låta kandidaten gå vidare till hörande, har fattats av enskilda personer. Dessa beslut strider mot högskolelagen då studenter inte varit representerade och något samråd inte heller skett. Högskolan bygger på en demokratisk grund där studenter och lärare tillsammans fattar beslut. Det är denna demokratiska grund som ger högskolan förutsättningarna att skapa utbildning och forskning med hög akademisk kvalitet.

För att ge den nya rektorn förutsättningarna att utveckla universitetets verksamhet från start var det därför viktigt att den rekryteringsgrupp som styrelsen utsåg skulle kunna representera styrelsen som helhet. Att förskjuta samtliga beslut av vikt från rekryteringsgruppen är oerhört allvarligt, då den demokratiska grunden för representativiteten satts ur spel.

Utredning

Karlstads universitets yttrande

Högskoleverket har hämtat in ett yttrande från Karlstads universitets styrelse, som har anfört i huvudsak följande.

Karlstads universitet anser sig inte ha åsidosatt något av de lagrum om studentinflytande som kåren lyfter fram i sin anmälan men har förståelse för den del av kritiken som rör informationsspridning och administration runt processen. Lärosätet anser att kritiken från studentkåren ger anledning att utvärdera den process som varit och att inför framtida liknande uppgifter ta vara på de synpunkter som framkommit.

Det är viktigt att poängtera att universitetsstyrelsen inte mottagit någon kritik från hörandegrupper eller rekryteringsgruppen mot den kandidat som processen lett fram till. Det bör understrykas att processen att rekrytera en ny rektor är en komplex process som innehåller förordningsstyrda och tydliga element men också tolkningsbara sådana. Det kan leda till olika uppfattningar om hur processen ska

gå till. Universitetet har inte under någon del av processen medvetet försökt minska studenternas möjlighet till delaktighet och inflytande.

En rektorsrekrytering ska ske med delaktighet av studenter. Universitetsstyrelsen tillsatte i februari 2011 en rekryteringsgrupp med representation av bland andra studentkåren. Enligt beslutet var rekryteringsgruppens uppgift att ta fram förslag på kravprofil för rektorstjänsten och att senare i processen lämna förslag till ny rektor. I samband med hörandet av rektorskandidaten anordnades en särskild utfrågning för studeranderepresentanter. Dessa representanter hade därefter uppgiften att rapportera sitt omdöme till styrelsen. Vid rapporteringen till styrelsen erbjöds studenterna möjlighet att intervjua kandidaten vid ytterligare ett tillfälle, detta avböjdes dock. Studentinflytandet har säkerställts genom att det funnits studentrepresentanter i de beredande och beslutande organ som varit inblandade i rekryteringsprocessen, dvs. rekryteringsgruppen och universitetsstyrelsen.

Lärosätet anför vidare att man inom rekryteringsgruppen vid ett möte den 29 mars 2011 utsåg gruppens ordförande, tillika universitetsstyrelsens ordförande, och en lärarrepresentant att representera rekryteringsgruppen vid intervjuer och i kontakter med rekryteringsföretaget. Den 25 maj 2011 var dessa representanter efter samtal med kandidaten och i samråd med rekryteringsföretaget eniga om att föreslå till rekryteringsgruppen att kandidaten skulle intervjuas av rekryteringsgruppen och hörandegrupperna.

Rekryteringsgruppen intervjuade kandidaten den 13 juni 2011 och hade då också till uppgift att besluta om kandidaten skulle gå vidare i processen och i nästa steg intervjuas av hörandegrupperna. Intervjutider för hörandegrupperna fanns utsatta och hörandegrupperna var förberedda på att intervjua kandidaten den 14 juni 2011, men det var rekryteringsgruppen som ägde mandatet den 13 juni 2011 att besluta om hörandet skulle genomföras eller inte. Detta beslut sköts dock till universitetsstyrelsen som senare samma dag beslutade att gå vidare med kandidaten och låta hörandegrupperna intervjua kandidaten.

Alla ledamöter i universitetsstyrelsen träffade kandidaten på eftermiddagen den 13 juni 2011 och hade då möjlighet att ställa frågor, även om detta inte var någon formell intervju. Den formella intervjun utfördes av rekryteringsgruppen. Studenterna har varit representerade och haft möjlighet att påverka såväl beredning som beslut. Detta gällde när rekryteringsgruppen intervjuade kandidaten den 13

juni 2011, när styrelsen träffade kandidaten samma datum, när styrelsen samma dag beslutade om att gå vidare med kandidaten, när hörandegrupperna (varav en med studentrepresentanter) intervjuade kandidaten den 14 juni 2011, när studenternas representant rapporterade till styrelsen den 14 juni 2011 och när styrelsens ordförande sammanfattade synpunkter och intryck den 14 juni 2011. Styrelsens ordförande uppfattade att styrelsen kunde gå till beslut den 15 augusti 2011.

Kritiken från studentkåren, anför lärosätet vidare, riktar sig till stor del även mot informationsspridningen och det administrativa arbetet i och runt rekryteringsgruppen och processen i dess helhet. Rekryteringsarbetet har krävt ett högt tempo, vilket till viss del förklarar men inte ursäktar brister. Universitetet håller med om att det inte varit optimala förutsättningar för alla representanter i beredningsgrupperna, men det är dock universitetets uppfattning att rekryteringsgruppen ändå haft en möjlighet att fullgöra sitt uppdrag. För att skapa bättre förutsättningar för kommande rekryteringsprocesser, så att såväl arbetsgivaren som student- och arbetstagarorganisationerna kan känna sig mer tillfredsställda med processens genomförande, kommer arbetsgivaren bjuda in företrädare för de berörda organisationerna till ett möte för att utvärdera den process som varit. Vid mötet vill universitetet ta vara på student- och arbetstagarorganisationernas synpunkter så att de i framtida processer minskar risken för att olika företrädare har olika uppfattningar. Universitetet vill få högre grad av klarhet och gemensamma uppfattningar om delaktighet och inflytande i den här typen av processer.

Studentkårens kommentar

Studentkåren vid Karlstads universitet har kommit in med en skrivelse till Högskoleverket med anledning av universitetets yttrande. Studentkåren anför i huvudsak följande.

Deras kritik har aldrig berört den slutgiltiga kandidaten utan riktar sig mot hur processen omsattes i praktiken, då kritiska beslut har fattats utanför den formella organisationen. Samtliga hörandegrupper riktade också kritik mot processen vid avrapporteringen till universitetsstyrelsen den 14 juni 2011. Studentkåren har aldrig uppfattat processen som komplex, utan funnit att riktlinjerna från styrelsen varit tydliga och vilande på en kollegial grund. Dock har studentkåren full förståelse för att det är svårt att hitta lämpliga kandidater till ett rektorsuppdrag för universitetet.

Universitetet påtalar i sitt yttrande att det aldrig varit deras mening att åsidosätta studentinflytandet. I beskrivningen från universitetets sida finns det emellertid delar som pekar på det motsatta. Bland annat efterfrågade studentkåren information den 19 maj 2011 om hur processen skulle fortlöpa, då det vid detta tillfälle stod klart att tidsplanen inte skulle hålla. Studentkåren ställer sig frågande till varför denna förfrågan inte besvarades och varför universitetet i sitt yttrande inte bemött eller besvarat denna kritik.

Efter den 19 maj 2011 fortlöpte processen utan att studentkåren informerades om olika beslut som fattats. Informationen skickades också ut till andra grupperingar än de som i första hand skulle ta emot informationen. I och med att den grupp som haft mandat att utföra intervjuerna fattade ett antal viktiga beslut har studentinflytandet åsidosatts, eftersom den modell som varit framtagen frångicks. Om den fastslagna modellen efterlevts hade troligtvis inte studentinflytandet blivit åsidosatt. Universitetet skriver att intervjugruppen tillsammans med rekryteringsföretaget den 25 maj 2011 var eniga om ett förslag. De valde att föreslå för rekryteringsgruppen att denna kandidat borde gå vidare till hörandegrupper och intervjuas av rekryteringsgruppen. Det som skulle ha skett var att intervjugruppen skulle återkoppla sina åsikter efter genomförda intervjuer till rekryteringsgruppen. Därefter skulle rekryteringsgruppen besluta om vilken kandidat som skulle gå vidare, alternativt om fler kandidater skulle intervjuas.

Studentkåren ställer sig frågande till varför det dröjde en dryg vecka från det att intervjugruppen fattade sitt beslut den 26 maj 2011 tills rekryteringsgruppen meddelades den 7 juni 2011. Då denna information sedan nådde hörandegrupperna och offentliggjordes för universitetets anställda den 8 juni 2011 fanns det aldrig något realistiskt utrymme för rekryteringsgruppen att påverka valet av den slutgiltiga kandidaten. Rekryteringsgruppens arbete paralyserades av att intervjugruppen frångick de beslut som fattats rörande de olika gruppernas mandat. Om detta inte hade skett hade universitetsstyrelsen inte behövt kopplas in den 13 juni 2011. Varken universitetsstyrelsen eller rekryteringsgruppen skulle enligt ursprungsplanen ha behövt intervju kandidaten. Då den beslutade processen inte efterföljdes föranledde detta ett agerande som aldrig skulle ha behövts.

Protokoll m.m.

Högskoleverket har bitt att få ta del av de protokoll som finns från universitetsstyrelsen och rekryteringsgruppen rörande rekryteringen av ny rektor. Högskoleverket har därefter tagit del av universitetsstyrelsens protokoll från den 16 februari

2011, den 18 februari 2011, den 5 april 2011, den 13–14 juni 2011 och den 15 augusti 2011. Högskoleverket har också tagit del av rekryteringsgruppens protokoll från den 16 mars 2011. Verket har vidare tagit del av minnesanteckningar från rekryteringsgruppens möte den 29 mars 2011 och ett e-postmeddelande från intervjugruppen till rekryteringsgruppen den 26 maj 2011.

Styrelsen för Karlstads universitet beslutade den 16 februari 2011 att processen att rekrytera en rektor, i de delar som är relevanta för Högskoleverkets prövning, skulle ske enligt följande. En rekryteringsgrupp ur styrelsen skulle inrättas med uppgift att bereda rekryteringsärendet inför styrelsens slutliga ställningstagande. För hörande av lärare, övrig personal och studenter skulle det finnas hörandegrupper. Rekryteringsgruppen hade rätt att vid behov anlita extern kompetens under rekryteringsprocessen. Rekryteringsgruppen skulle utarbeta förslag till beslut till universitetsstyrelsen i följande ordning:

- 1) Kravprofil för rektor vid Karlstads universitet
- 2) Förslag till rektor vid Karlstads universitet. Till detta förslag skulle också biläggas en sammanfattande skriftlig redogörelse bl.a. över hur rekryteringsarbetet bedrivits.

Till protokollsbeslutet från den 16 februari 2011 finns också en preliminär tidsplan för rekryteringsprocessen. Av tidsplanen framgår bl.a. att rekryteringsgruppen under tiden april–augusti 2011 ska genomföra sitt arbete med annonsering, urval av kandidater och hörande av personalgrupper. Enligt planen skulle vidare en lägesrapport lämnas till universitetsstyrelsen den 13–14 juni 2011.

Universitetsstyrelsen beslutade den 18 februari 2011 att fastställa ledamöterna i rekryteringsgruppen och tidsplanen för rekryteringsprocessen.

Av universitetsstyrelsens protokoll från den 5 april 2011 framgår att styrelsen beslutade att tidsplanen för rekryteringen av en ny rektor krävde att styrelsen skulle samlas i augusti 2011 och att tidpunkten för styrelsesammanträdet bestämdes till den 15 augusti 2011.

Universitetsstyrelsen beslutade den 15 augusti 2011 att föreslå regeringen att utse Åsa Bergenheim som rektor för Karlstads universitet.

Av den bilaga om rekryteringsprocessen som lades till universitetsstyrelsens protokoll den 15 augusti 2011 framgår bl.a. följande.

Den 25 maj 2011 gick intervjugruppen tillsammans med rekryteringsföretaget igenom inkomna ansökningar och resultatet av tagna kontakter. Endast en av fem formella sökande var behörig. Samtal genomfördes med den kandidat som

kvarstod. Efter genomfört samtal var samtliga i intervjugruppen eniga om att denna kandidat skulle kvarstå som intressant och rekommenderas till rekryteringsgruppen att intervjua. Dagen därpå, den 26 maj 2011, informerades rekryteringsgruppen och hörandegrupperna om att en kandidat gått vidare och vilket datum som var aktuellt för intervjuer med olika grupperingar. Informationen skickades först till hörandegrupperna. Enligt planeringen skulle rekryteringsgruppen ha nåtts först av informationen, men utskicket skedde efter en miss i informationssamordningen. Något senare skickades informationen till rekryteringsgruppen.

Av rekryteringsgruppens protokoll från den 16 mars 2011 framgår att rekryteringsgruppen beslutade att anta Mercuri Urval AB som rekryteringsstöd. Av minnesanteckningarna från rekryteringsgruppens möte från den 29 mars 2011 framgår att rekryteringsgruppen enades om att två representanter från rekryteringsgruppen och en representant från Mercuri Urval AB skulle närvara vid intervjuerna med kandidaterna. Enligt den tidsplan som föreslogs vid detta möte skulle intervjuerna redovisas för hela rekryteringsgruppen den 25 maj 2011.

Tillämpliga bestämmelser

I 1 kap. 4 a § första stycket högskolelagen (1992:1434) stadgas att studenterna ska ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna.

Enligt 2 kap. 7 § högskolelagen har studenterna rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation.

Enligt 2 kap. 8 § första stycket högskoleförordningen (1993:100) ska rektor anställas genom beslut av regeringen för högst sex år efter förslag av styrelsen för högskolan. Anställningen får förnyas, dock högst två gånger om vardera högst tre år.

I andra stycket anges att innan styrelsen lämnar sitt förslag ska den höra lärarna, övriga anställda och studenterna på det sätt som styrelsen har bestämt.

I 2 kap. 14 § andra stycket högskoleförordningen anges att om beslut ska fattas eller beredning ska genomföras av en enda person, ska information lämnas till och samråd ske med en studentrepresentant i god tid före beslutet eller slutförandet av beredningen.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverkets uppgift är bl.a. att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Syftet med tillsynen är att kontrollera att universitet och högskolor följer de lagar och förordningar som gäller för verksamheten.

Universitetsstyrelsens uppdrag att lämna förslag på en rektorskandidat till regeringen är en viktig uppgift som kräver att de anställda och studenterna ges möjlighet att lämna synpunkter. Utöver vad som anges i 2 kap. 8 § andra stycket högskoleförordningen finns inga särskilda regler om hur denna uppgift ska hanteras. Det är därför av stor vikt att den process som universitetsstyrelsen väljer kring hur uppgiften ska genomföras är tydlig och att denna process också tillgodoser studenternas rätt till representation vid beslut och beredning enligt 2 kap. 7 § högskolelagen.

Det var rekryteringsgruppens uppgift att bereda ärendet och lämna ett förslag till styrelsen. Genom att gruppen hade en studentrepresentant skulle kraven i högskoleförfattningarna på studentinflytande vid beredning tillgodoses. Detta förutsatte dock att rekryteringsgruppen fick möjlighet att fullgöra sitt uppdrag.

Av utredningen framgår att tjänsten som rektor annonserades ut den 15 april 2011. Av fem sökande var endast en behörig. I denna situation hade de ansvariga för beredningen att ta ställning till om den behöriga sökanden var den person som skulle föreslås till styrelsen. Om personen inte hade bedömts som lämplig för tjänsten, hade rekryteringsprocessen behövt ändras på något sätt. Det var rekryteringsgruppens uppgift att ta ställning i frågan. Intervjugruppen hade endast i uppdrag att intervjua de sökande.

Av utredningen i ärendet framgår att intervjugruppens ordförande den 26 maj 2011 skickade ett e-postmeddelande till rekryteringsgruppen med följande besked: Intervjugruppen har ”valt att föreslå för rekryteringsgruppen att vi går vidare med en av kandidaterna till rektorstjänsten. Det har funnits flera kandidater till tjänsten men vi anser, utifrån kravprofil och CV (underlagen), att denna kandidat, utan tvekan, är mest kvalificerad och lämpad. Bland de övriga kandidaterna har några valt att dra sig ut processen och de andra bedöms i jämförelse med huvudkandidaten som mindre kvalificerade. Vi kommer att förklara detta närmare vid vårt möte. Mitt förslag är att rekryteringsgruppen träffas måndagen den 13 juni kl. 10.00 och då har vi en lägesavstämning och talar om kandidaten utifrån ett presentationsunderlag med CV.” Ordföranden redogjorde även för planen att kandidaten skulle intervjuas av rekryteringsgruppen kl. 11.00 och sedan träffa styrelsen senare samma dag. Ordföranden uppgav också att universitetets hörandegrupper skulle intervjua kandidaten den 14 juni 2011.

Intervjugruppen klargjorde alltså att den ansåg att det inte fanns anledning att föra in andra kandidater i beredningen av ärendet. Detta var en fråga som rekryteringsgruppen hade till uppgift att ta ställning till. Genom att rekryteringsgruppens möte, på intervjugruppens ordförandes initiativ, flyttades från den 25 maj 2011 till samma dag som universitetsstyrelsen skulle träffa kandidaten, försvårades rekryteringsgruppens möjligheter att fullgöra sin uppgift att bereda rektorsärendet. I praktiken blev gruppens uppfattning ointressant, eftersom styrelsen i sin helhet skulle sammanträda senare samma dag. Rekryteringsgruppens inflytande över rekryteringsprocessen blev därför avsevärt mindre än vad som var avsett från början.

Det är universitetets styrelse som ska bestämma hur beredningen av rektorsärendet ska gå till. Om en grupp tillsätts för beredningen har studenterna rätt att vara representerade i gruppen. De har också rätt att räkna med att gruppens uppdrag respekteras och att studentinflytandet kan fullgöras genom medverkan i gruppen. Mot denna bakgrund är Högskoleverket kritiskt till hur beredningen av rektorsärendet har gått till vid Karlstads universitet.

Högskoleverket noterar vidare att det har förekommit en del informationsbrister under universitetets hantering av ärendet. Högskoleverket ser dock positivt på att lärosätet planerar att utvärdera den process som varit och avser att vidta åtgärder för att undvika liknande situationer i framtiden.

Med den kritik som uttalats avslutas ärendet.

Beslut i ärendet har tagits av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av verksjuristen Sofia Almqvist i närvaro av stabschefen Lennart Ståhle och chefsjuristen Christian Sjöstrand.

Lars Haikola

Sofia Almqvist